

Aleksandra Kośko, Ryszard Kirkowski

Siniarzewo, st. 1, gm. Zakrzewo, woj. wrocławskie, AZP 46-44/115

Informator Archeologiczny : badania 31, 50-51

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Najstarszy etap zasiedlenia stanowiska w Siedlcu stanowi osadnictwo kultury ceramiki wstęgowej rytej. Wiąże się z nią znaleziska kilkudziesięciu fragmentów ceramiki odkrytej na powierzchni stanowiska, w obrębie warstwy ornej w ramach wykopu oraz fragmenty na wtórnym złożu w wypełniku późniejszych obiektów ziemnych. Kolejny etap stanowi rozwój osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej klutej. Z obecnością społeczności tej kultury związane są odkryte obiekty ziemne: ob. 1/97, 2/97, 3/97, 5/97 oraz kompleks obiektów 4/1-5/97. Pozyskano liczny zespół ceramiki liczący ponad 500 fragmentów i kilkadziesiąt wyrobów krzemiennych. Pod względem terytorialnym i chronologicznym materiały KCWK odkryte w Siedlcu odpowiadają zespołom tej kultury odkrytym w Mochowie nawiązującym do fazy Ib KCWK w dorzeczu Soławy i III fazy KCWK w Czechach. W obrębie badanego wykopu pozyskano też nieliczny materiał ceramiczny charakterystyczny dla kultury lendzielskiej. Ten nieliczny, składający się z kilkudziesięciu fragmentów, zbiór znaleziony został w trakcie eksploracji warstwy ornej. Wyróżnia się on technologią wykonania. Duże rozdrobnienie materiału utrudnia określenie występujących form naczyń. Na podstawie tak małej ilości materiału trudno w chwili obecnej uściślić bliżej jego chronologię. Następną fazę zasiedlenia stanowią materiały związane z kulturą pucharów lejkowatych. Odkryto je w obrębie warstwy ornej oraz w wypełniku obiektu 4/6/97 wkopanego w kompleks obiektów KCWK. Odkryto blisko 600 fragmentów ceramiki i kilkadziesiąt wyrobów krzemiennych, 4 przęśliki, fragment toporka kamiennego. Na podstawie cech morfologii i zdobnictwa ceramiki odkryte materiały można odnieść do III fazy rozwojowej kultury pucharów lejkowatych na Dolnym Śląsku lub starszej fazy rozwoju kultury pucharów lejkowatych na Górnym Śląsku.

Z osadnictwem kultury łużyckiej wiąże się fragmentarycznie odsłonięty obiekt 6/98. W jego wypełniku znaleziono 3 niewielkie fragmenty ceramiki kultury łużyckiej. Materiały ogólnie określane jako późnośredniowieczne i nowożytnie reprezentowane są przez kilkanaście silnie zniszczonych fragmentów naczyń. Wstępny i wąski przestrzennie zakres przebadania stanowiska 10 w Siedlcu utrudnia określenie form zagospodarowania przestrzeni w poszczególnych fazach jego zasiedlenia. Postępujące niszczenie tego stanowiska przez erozję, jak również współczesną orkę nakazuje dalszą kontynuację jego badań.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum w Nysie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Badaniach Archeologicznych na Górnym Śląsku w 1997 roku”.

Badania będą kontynuowane.

SINIARZEWO, st. 1, gm. Zakrzewo, woj. wrocławskie, AZP 46-44/115

- osada kultury ceramiki wstęgowej rytej(?) (neolit)
- osada kultury późnej ceramiki wstęgowej (neolit)
- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada i cmentarzysko kultury amfor kulistych (neolit)
- osada i cmentarzysko kultury sznurowej (neolit)
- osada kultury iwieńskiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej (środkowa i późna epoka brązu)
- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich)
- osada wczesno- i późnośredniowieczna

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez prof. dr. hab. Aleksandra Koşkę (Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz mgr. Ryszarda Kirkowskiego (Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Poznaniu). Drugi sezon badań. Otworzono wykop o powierzchni 9 arów.

Odkrycie w 1996 r., w trakcie badań na rurociągu tranzytowym, fragmentów budowli mieszkalnej o konstrukcji słupowej (odcinek R, obiekt R6) uznano za jedno z najważniejszych odkryć na tym stanowisku. Odkryty układ dołków postłupowych interpretowano jako długi dom kultury ceramiki wstęgowej rytej, któremu towarzyszył zespół obiektów gospodarczych. Kompleks ten datowany był na

wczesną fazę II (nutową) kultury ceramiki wstęgowej rytej na Kujawach. Dotychczas odkryto jedynie trzy takie obiekty na tym obszarze. Uznano za niezwykle istotne odsłonięcie całości domu.

W 1997 r. na południe od wykopów 2-4 na odcinku R wytyczono wykop badawczy, o powierzchni 9 arów (30 x 30 m), określony jako odcinek W, podzielony na 9 jednostek wykopowych.

W trakcie badań wykopaliskowych odkryto 61 obiektów kulturowych prezentujących następujące fazy zasiedlenia;

1. osada kultury ceramiki wstęgowej rytej - nieliczne materiały na wtórnym złożu
2. osada kultury późnej ceramiki wstęgowej - 22 obiekty, w tym:
 - 1 dom trapezowaty
 - 1 jama zasobowa we wnętrzu domu
 - 2 jamy gospodarcze
 - 1 jama gospodarcza z pochówkiem świni
3. osada kultury łuzyckiej: 4 obiekty o nieokreślonej funkcji.
4. osada z okresu wczesnego średniowiecza, faza E: 2 obiekty, w tym:
 - 1 półziemianka
5. ślady osadnictwa nieokreślone kulturowo: 33 obiekty, w tym:
 - 1 pochówek psa
 - 27 dołków posłupowych.

Wśród odkrytych, licznych dołków posłupowych nie udało się zrekonstruować dalszego ciągu domu słupowego kultury ceramiki wstęgowej rytej. Nie stwierdzono też obecności obiektów tej kultury. Wydaje się, że pierwotna interpretacja tego obiektu nie była poprawna. Odkryte na odcinku R i na odcinku W obiekty kultury późnej ceramiki wstęgowej wiązać należy z wczesnymi fazami tej kultury. Wydaje się, że odkryty układ słupów interpretować możemy jako dom słupowy kultury późnej ceramiki wstęgowej i datować go na fazę IIa.

Do najistotniejszych odkryć na odcinku W należy zaliczyć niewątpliwie kompleks osadniczy KPCW - dom trapezowaty i towarzyszący mu, po wschodniej stronie, duży kompleks jam gospodarczych. Dom odsłonięto na długości 27 m i nie został odkryty w całości. Należy on do typu biskupińskiego - domów z wewnętrzną jamą przy wschodniej ścianie. Zespół jam gospodarczych dostarczył znaczącej liczby zabytków. W jednej z jam (ob. W30) odkryto pochówek świni. Jest to jeden z nielicznych pochówków zwierzęcych zanotowanych w zespołach lendzielsko-pułgarskich Europy Środkowej. Zespół ten datowany jest na fazę IIa KPCW na Kujawach.

Niewyjaśniona jest pozycja chronologiczna pochówku psa (obiekt W14). Płytka jama odkryta została we wnętrzu domu KPCW. Pochówki tego typu charakterystyczne są dla okresu rzymskiego ale tak datowanych materiałów na tym stanowisku nie odkryto. Jak datować ten pochówek rozstrzygnąć może dopiero data ¹⁴C.

Pozostałe obiekty prezentują typowe dla swoich okresów jamy, bez wyróżniającego je zestawu zabytków.

SŁONOWICE, st. „G”, gm. Kazimierza Wielka, woj. kieleckie, AZP 98-61/38

- grobowiec kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od lipca do sierpnia przez dr. Krzysztofa Tunię (Instytut Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Krakowie). Finansowane przez PSOZ. Szesnasty sezon badań. Przebadano powierzchnię 4 arów.

Tegoroczne prace związane były z eksploracją wschodniej części „megalitycznego” grobowca kultury pucharów lejkowatych. W obrębie wykopu XXIV natrafiono na rowki palisadowe związane z konstrukcją ścian grobowca, komorę grobu centralnego oraz szereg obiektów o nieokreślonej na razie funkcji. W warstwie oraniny znajdowała się ceramika z różnych etapów rozwojowych kultury trzcinieckiej, będąca pozostałością osady, na resztki której natrafiono w latach ubiegłych. W sezonie 1997 odsłonięto stropowe partie wzmiankowanych obiektów, zakończenie badań pozostawiając na rok przyszły.